

تاریخ	۲۲
اسفند	۱۴۰۲
سه شنبه	

ضرب المثل‌های جهان

صورت خود را به خورشید برگردانید و سایه‌ها پشت سر شما قرار خواهند گرفت نیوزلندر

گوناگون

صفحه	۶
شماره	۳۸۷۸
سال	بیست و نهم

فیروز ندارد و باید بررسی‌های دقیق‌تری روی آن صورت بگیرد. حاجی فیروز که با نام‌های عمو پیروز و خواجه پیروز نیز شناخته می‌شود، در روزهای ابتدایی سال همراه عمو نوروز نوید آمدن بهار را به مردم می‌دهد.

شعر حاجی فیروز شعرهایی را که از حاجی فیروز در ایام نوروز می‌شنوید، می‌توانید در این قسمت مشاهده کنید:

حاجی فیروزه

حاجی فیروزه، سالی به روزه

همه می‌دونن، منم می‌دونم

عید نوروز، سالی به روزه

ارباب خودم

ارباب خودم، سامبولی بلیکم

ارباب خودم، سرتو بالا کن

ارباب خودم، لطفی به ما کن

ارباب خودم، بیز قندی

ارباب خودم، چرا نمی‌خندی

بشکن

بشکن بشکنه، بشکن!

من نمی‌شکنم؛ بشکن

اینجا بشکنم یار گله داره

اونجا بشکنم یار گله داره

هرجا بشکنم یار گله داره

این سیاه بیچاره چقد حوصله داره!

باستانی سیاوش پیوند می‌دهد. سیاوش خود نیز نمادی از زنده شدن دوباره یا «نوزایی» است. آن‌گونه که در افسانه‌ها آمده است، سیاوش با گذر از آتش دوباره متولد می‌شود. در داستان‌های اسطوره‌ای نیز روایت‌هایی مبنی بر رویدادن گیاه از خون سیاوش وجود دارد که این گیاه به «پرسیاوشان» مشهور است. لباس قرمز حاجی فیروز، نماد روی آوردن به شادی است و تحولی عظیم در زندگی را نشان می‌دهد. حاجی فیروز به ما شادمانی در شروع سال جدید را یادآوری می‌کند.

برخی دیگر حاجی فیروز را همان «عمو نوروز» می‌دانند که در جاهای مختلف ایران، با نام‌های متفاوتی شناخته می‌شود. پیر بابا، آروس، ننه مریم، بی‌بی نوروزک، تعدادی از این نام‌ها هستند که همه آن‌ها پیام‌آوران نوروز محسوب می‌شوند؛ اما باید توجه داشت نماد حاجی فیروز با تمام این شخصیت‌ها فرق دارد و هر یک فلسفه وجودی خاص خود را دارند.

در این بین برخی حاجی فیروز را به دلیل چهره شبیه به برده‌ها و لباس‌های مضحک، نمادی نژاد پرستانه می‌دانند که از دوره‌های برده‌داری در ایران به جا مانده است. این در حالی است که مورخان، حاجی فیروز را نماد فردی آزاده می‌خوانند که خنده و شادی را روی لب‌ها می‌آورد.

چرا حاجی فیروز سیاه است؟

یکی از ایرادهایی که به حاجی فیروز می‌گیرند، آن است که چرا او برخلاف بابائول، چهره‌های سیاه دارد. چهره سیاه حاجی فیروز به معنی تمام شدن ناپاکی، سیاهی و تاریکی در زندگی افراد و به‌نوعی مژده‌دهنده فصل بهار است. حاجی فیروز نماد بازگشت سیاوش به جهان مادی ما است و چهره سیاه او خبر از آمدن او از دنیای مرده‌ها می‌دهد. در فولکلور هلند نیز شخصیتی به نام پیتر سیاه وجود دارد که به حاجی فیروز شباهت بسیار دارد. او به‌همراه نیکلاس قدیس است و در جشن‌های محلی مردم را شاد می‌کند.

چرا حاجی فیروز گدایی می‌کند؟

برخی نسبت به پول گرفتن حاجی فیروز بدبین هستند و آن را به اشتباه با هدیه دادن بابا نوئل مقایسه می‌کنند. این نوع قضاوت درباره حاجی فیروز، برخاسته از عدم آگاهی نسبت به پیشینه تاریخی این شخصیت است و دیدگاه‌های علمی، آن را رد می‌کنند. اگر بنا بر مقایسه باشد، در فرهنگ ما شخصیت «عمو نوروز» نیز مانند بابائول هدیه می‌دهد و چهره زیبا و دلنشینی هم دارد.

اینکه برخی با لباس حاجی فیروز گدایی و تکدی‌گری می‌کنند، مسئله‌ای است که لزوماً ربطی به نیازمندی بودن و گدایی شخصیت باستانی حاجی

همه چیز درباره عید نوروز در ایران

پس باید در تعطیلات نوروز، به دنبال شادایی درونی گشت. قید «سالم» برای تفریحات، محدوده ویژه ای پدید می‌آورد. مسافرت، گشت و گذار در طبیعت، و ورزش‌های مفید و سالم، به نوعی نشاط آفرین و طراوت آور است و تعطیلات نوروزی می‌تواند فرصت تجدید قوا و نیرو گرفتن برای درس و کار بیشتر باشد.

صله رحم در سنت نوروزی

یکی از سنت‌های حسنه و با ارزش عید نوروز که تا روز سیزده نوروز رایج است، دید و بازدیدها است که میان فامیل و دوستان انجام می‌گیرد. این سنت نیکو که در کتب روایی ما به عنوان «صلحه رحم» نام برده شده است، همواره مورد توجه پیشوایان معصوم علیه السلام بوده و آن بزرگواران، پیروانشان را به این مهم بسیار سفارش می‌کردند.

فرهنگ صلح رحم، روح را شاداب و دل و جان را از چشمه سار عواطف و محبت‌ها سیراب می‌سازد. متأسفانه نداشتن فرصت برای برخی از مردم بهانه‌ای برای ترک این دستور دینی یا سهل‌انگاری در آن زمینه است. تعطیلات نوروزی، فرصتی خوب برای دید و بازدید است. این رابطه‌ها را باید قدر دانست و محکم‌تر ساخت.

نظافت و خانه تکانی

بدون شک، اگر بخواهیم عید نوروز برای ما یک عید واقعی باشد باید به ارزش‌های اسلامی این عید که در سایه تعالیم اسلامی رنگ دینی پیدا کرده توجه کنیم و از ضد ارزش‌های آن که رسوبات ارزش‌های جاهلی و از سنت‌های دوران آتش پرستی است دوری جویم. یکی از رسم‌های نیک در عید نوروز نظافت و خانه‌تکانی است که بر اساس آن، مردم قبل از رسیدن سال نو تحولی در زندگی خود ایجاد می‌کنند و نشاط خاصی را به زندگی خود می‌بخشند. پس بیایید اکنون که بهار از راه می‌رسد هم زمان با نظافت خانه‌هایمان، خانه دل خود را نیز از زنگار چندین ساله غفلت بزداییم. راستی! چرا مسکن خویش را همواره می‌روبین و می‌شوئیم ولی قلب خویش را که مسکن معناست، هیچ‌گاه نمی‌روبین و غبار از آن نمی‌زداییم و به دست فراموشی می‌سپاریم؟

غسل عید نوروز

از امام صادق علیه السلام روایت شده که فرمود: «در نوروز غسل کن و تمیزترین لباس‌های خود را بپوش و به بهترین عطر خود را خوش بو کن و این روز را روزه بگیر». به استناد این دستور امام صادق (ع)، بسیاری از فقهای جهان تشیع هم چون مرحوم نائینی، صاحب جواهر، آیت الله حکیم و امام خمینی رحمه الله نسبت به غسل روز عید نوروز به عنوان امری مستحب و دستوری اخلاقی و بهداشتی سفارش کرده‌اند.

دعا در نوروز

برای روز اول سال، دعا و درخواست خیر و برکت، موفقیت، سعادت و نیز تقاضای تعالی و رشد فضایل انسانی از جمله آداب این روز مقرر شده است. علامه مجلسی رحمه الله خواندن این دعا را در نوروز مناسب دانسته است: «بارالها، این سال جدید است و تو خدای ازل و قدیم هستی. خیر آنچه در این سال پیش می‌آید، از تو خواستارم و از شر آنچه در این سال پیش خواهد آمد، به تو پناه می‌برم». محدث قمی، رضوان الله تعالی علیه، هم برای هنگام تحویل و لحظه حلول سال جدید این دعا را از برخی بزرگان نقل کرده است: «یا مَحْوِلَ التَّحْوِلِ وَ الْأَحْوَالِ حَوِّلْ حَالِنَا إِلَى أَحْسَنِ الْحَالَ».

هدیه در عید نوروز

هدیه دادن از رسوم معمول عید، و در میان مردم از قدیم معمول بوده است. در روایتی آمده است که شخصی هدیه‌ای برای امام علی علیه السلام آورد و عرض کرد: «این هدیه به مناسبت نوروز است». حضرت فرمود: «هر روز برای ما نوروز و روزی نو است». در کتاب سایه آفتاب آمده است: «در روز عید نوروز به خدمت امام خمینی رحمه الله رسیدیم. حضرت امام با نشاط تر از روزهای گذشته و متبسم و با قیای نو وارد شدند و به افراد حاضر چندبار «مبارک باشد» گفتند. سپس خودشان سراغ سکه‌های یک ریالی را گرفتند و در کف دست قرار دادند. افراد حاضر نیز بعد از دست بوسی هر کدام چند عدد برداشتند. مشابه این برنامه در نوروز سال‌های دیگر نیز تکرار می‌شد. نکته مهم در مورد هدیه دادن آن است که در این باب باید از افراط و تفریط و تکلف خودداری و به وضع اقتصادی افراد و جامعه اسلامی توجه کرد.

سایت دانشچی می‌نویسد: نوروز در ایران باستان به پیشینه، مراسم و رویدادهای مربوط به نوروز در ایران باستان می‌پردازد. قدمت نوروز و وجود این جشن به زمان‌های پیش از شکل‌گیری ایران و قبل از دوره مادها و هخامنشیان برمی‌گردد، ولی نام آن در اوستا نیست. از سه هزار سال پیش از میلاد، در آسیای میانه و آسیای غربی دو عید، رواج داشته‌است، عید آفرینش در اوایل پاییز و عید رستاخیزی که در آغاز بهار، برگزار می‌شده‌است. بعدها دو عید پاییزی و بهاری به یک عید تبدیل گردیده و سر بهار جشن گرفته می‌شده است.

مفهوم عید نوروز

عید در لغت، شادی و سروری را گویند که سالیانه تکرار می‌شود. گفته‌اند: به روزی که مردم در کنار هم جمع شوند، عید گویند. راغب اصفهانی، عید را از ماده «عود» به معنی بازگشت به وضعیت مطلوب گذشته گرفته است.

تحول حال

مردم در آغاز سال نو دعا می‌خوانند و از خداوند می‌خواهند که حالشان را به بهترین حال برگرداند و زندگی آنان را آن چنان که خود می‌خواهد متحول سازد. تحول به این است که قلب‌ها از آنچه غیر خدایی است دور گردد، بصیرت‌ها روشن شود، وجدان‌ها به خود آیند و انسان‌ها به سوی تکامل، گام‌های بلندتر بردارند و به خدا پیوندند. تحول حال به این معنی است که در خویش خویش، تغییرات روحی بدیم و از هواهای نفسانی که انسان را به هلاکت می‌رساند دست برداریم.

عیدی دادن در ایام نوروز

یکی از رسوم ایام نوروز، عیدی دادن بزرگسالان به کودکان و خردسالان است. این عمل، بسیار سنت خوبی است؛ چرا که موجب تعمیق محبت و الفت بین بزرگ سالان و خردسالان می‌شود. بر همین اساس است که در روایات احسان به کودکان تأکید شده است؛ از جمله در روایتی از امام رضا(ع) آمده است: «با فرزندان خود خوش رفتاری کنید و به آنها هدیه دهید و نیکو کنید؛ چون آنها گمان می‌کنند که شما روزی آنها را می‌دهید».

دیدار با دوستان

بی‌تردید، دوست خوب نعمتی است بسیار گران بها که باید برای یافتن و نگه داشتن آن کوشید و به هیچ قیمتی آن را از دست نداد. معیارهای ارزشی در دوست‌گزینی، ضامن تداوم دوستی‌ها و بهره‌گیری صحیح از آنها است. بنابراین، عاقل و فزانه کسی است که در روابط دوستانه، معیارهای مکتب و موازین عقل را مراعات کند و از دوستی‌های غیرمنطقی و بر اساس هوس‌های جوانی پرهیزد؛ چرا که ریشه بسیاری از آلودگی‌های اخلاقی و فروپاشی نظام‌های خانوادگی، دوستی‌های نامسال و روابط نامناسب و هوسناک است. کسی را باید به دوستی برگزید که ارزش دوست داشتن و نثار کردن محبت را داشته باشد. بهار و نوروز را به کسی باید تبریک گفت که شایسته این «جشنه باد» است. صمیمیت، دیانت، پاکی و وفا از معیارهای اصیل در دوستی‌های پایدار است. در تعطیلات نوروزی، می‌توان به دیدار دوستان ارزشی رفت و رابطه با آنان را استوارتر ساخت.

مطالعه و کتاب خوانی

کتاب، محصول تجربه‌های بشری و خلاقیت‌های ذهنی و آموخته‌های درازمدت انسان است. نقش کتاب در انتقال علوم گاهی بیشتر و فراتر از دیگر ابزار آموزش است. کتاب در جایگاه معلم کار می‌کند و اثر می‌گذارد. کتاب، مایه طراوت و شادابی دانشمندان و صاحبان معارف است. همان‌گونه که در باغ و بوستان، خاطر انسان نشاط می‌یابد، سیر در بوستان کتاب نیز مشام جان را شاداب و معطر می‌سازد. بدین سبب است که در روایات‌ها، از کتاب به عنوان بوستان دانشمندان یاد شده و همدم و سخنگویی شایسته به شمار آمده است.

به رغم این همه سفارش که در روایات، به مطالعه و کتابخوانی شده است، متأسفانه فرهنگ مطالعه در جامعه ما جا نیفتاده است. این نقیصه، علت‌های مختلفی دارد که از جمله آن، کمبود وقت و مشغله‌های گوناگون است. بنابراین، آنان که در ایام نوروز، برنامه مسافرت و دیدار اقوام و زیارت و مانند آن ندارند، می‌توانند به مطالعه بپردازند. برای علاقه‌مندان فرهنگ و مسائل فکری و علمی، لحظه لحظه زمان بستر مناسبی برای آموختن و خواندن و بالا بردن سطح فکر و معلومات است. ایات هرگز تعطیلی‌ها را رایگان از دست نمی‌دهند و با برنامه ریزی مناسب، به مطالعات علمی و دینی مورد نیاز و علاقه خویش می‌پردازند.

گشت و گذار در طبیعت

روح آدمی، بر اثر اشتغال به کارهای روزمره، گرفتار خستگی و ملال می‌شود و نیازمند تجدید نشاط و شادایی می‌شود. تفریح، به معنای ایجاد فرح و سرور و انبساط خاطر و شادایی جان است. با این دیدگاه، خیلی چیزها که نام تفریحات به خود می‌گیرند، بیش از آن که انبساط روحی بیابرد، کسالت و ملال روح و کدورت خاطر را به دنبال دارد.

حاجی فیروز را بهتر بشناسید

سفری می‌کند. با ورود او به زیر زمین، جریان باروری و حیات در زمین متوقف می‌شود. خدایان برای رفع این مشکل تصمیم می‌گیرند، دومی را به زیر زمین بفرستند. وقتی دومی به زمین بازمی‌گردد، فصل بهار آغاز می‌شود. او هنگام بیرون آمدن از زیر زمین، تنبک و دایره زنگی در دست داشته و صورتش کاملاً سیاه بوده است. به این ترتیب حاجی فیروز در پیشینه اساطیری ما شکل گرفته است.

مهرداد بهار، اسطوره شناس برجسته کشور، حاجی فیروز را با جشن‌های می‌بیند که با لباسی قرمز، کلاهی مخصوص و چهره‌های سیاه، در حالی که تنبک و دایره زنگی در دست دارند، شعاری از قبیل «ارباب خودم سامبولی بلیکم» می‌خوانند. «حاجی فیروز» یکی از نمادهای نوروزی ما ایرانی‌ها محسوب می‌شود که ریشه در تاریخ و اسطوره‌های ایران باستان دارد. در این مقاله بیشتر با شخصیت نمادین حاجی فیروز آشنا خواهید شد. پس تا انتهای مقاله با کجارو همراه باشید.

حاجی فیروز یکی از شخصیت‌های نمادین ایرانیان در شروع سال جدید است که از دیر باز در فرهنگ ما حضور داشته است. حاجی فیروز با لباسی مخصوص و چهره‌های سیاه، سازهایی مثل تنبک و دایره زنگی می‌زند. در ایام نوروز در پیاده‌رو، کوچه و بازار و خیابان‌ها می‌توانید آن‌ها را ببینید که شعاری به زبان محاوره می‌خوانند و مردم را خوشحال می‌کنند.

نگاهی به پیشینه حاجی فیروز

دکتر مزداپور در توضیح این پیشینه می‌نویسد:

زمانی که الهه «توموز» که «ایشتر» نام دارد، برای ازدواج «شاه دومیوزی» را در نظر می‌گیرد، روزی ایشتر به دلایلی نامعلوم به زیر زمین

اداره مشاوره و مددکاری اجتماعی
سامانه صدای مشاور ۰۹۶۵۸۰

فرماندهی انتظامی استان فارس
معاونت فرهنگی و اجتماعی

در چهارشنبه آخر سال

به فرزندان خود در مورد خطرات

بازی با آتش و مواد محترقه و منفجره

آگاهی لازم را بدهیم

مرکز مشاوره معاونت فرهنگی واجتماعی فرماندهی انتظامی استان فارس

آدرس: شیراز_ پل حر_ روبروی کلانتری ۱۱ زنده ۰۷۱۳۲۲۲۷۰۰۶